

בבית המשפט העליון

עע"ם 10894/08

בפני : כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט נ' הנדל

המערער : גבריאל דג'אן

נגד

המשיבים : 1. שר הפנים
2. הוועדה הבינמשרדית במשרד הפנים ירושלים

ערעור על פסק דין בית המשפט לעניינים מינהליים
בירושלים בתיק עת"מ 8249/08 שניתן ביום 23.10.08
על-ידי סגנית הנשיא יהודית צור

תאריך הישיבה : ד' בטבת תש"ע (21.12.09)

בשם המערער : עו"ד צין בארי מיכאל

בשם המשיבים : עו"ד סגל אלעד אבינועם

פסק-דין

השופט א' רובינשטיין:

א. ערעור על פסק דינו של בית המשפט לעניינים מינהליים בירושלים (סגנית הנשיא צור) מיום 23.10.08 בתיק עת"מ 8249/08, בגדרו נדחתה עתירת המערער להעניק לו תושבות קבע או להחזיר את עניינו לדיון בפני הוועדה הבינמשרדית למתן מעמד מטעמים הומניטאריים.

רקע

ב. המערער הוא בן למשפחה נוצרית מאתיופיה. בשנת 1992 הסתפח המערער לקבוצת עולים יהודים, נכנס לארץ במרמה כשהוא מציג עצמו כיהודי, וכך רכש מעמד של עולה חדש

ואזרח ישראל. לאחר שהתבררה המרמה לרשויות, בוטלה אזרחותו (ביום 15.1.97) והוצא נגדו צו גירוש (ביום 15.1.98). עררו שהוגש נדחה, ועתירה שהגיש המערער לבית משפט זה נדחתה (ביום 11.8.99), בדברים הבאים:

“עמדת המשיב הינה כי העותר השיג את אזרחותו - ואת אשרת העולה - בדרכי מרמה. הענין נבדק באופן יסודי. נחה דעתנו כי החלטת המשיב מבוססת היטב בחומר הראיות שהונח בפניו, וכי אין כל יסוד להתערבותנו” (בג”ץ 649/98 דג’ן נ’ שר הפנים).

חרף האמור, נשאר המערער בישראל, ובהמשך נדון עניינו חמש פעמים בפני הועדה הבינמשרדית למתן מעמד מטעמים הומניטאריים במשרד הפנים (להלן הועדה). משרד החוץ הועדה פעם אחר פעם את בקשתו לקבלת מעמד, הגיש העותר ארבע עתירות מינהליות בנושא (עת”מ 906/05, עת”מ 610/06, עת”מ 600/07, עת”מ 8249/08), ופסק הדין באחרונה שבהן (אשר עסק בהחלטת הועדה מיום 27.2.08) הוא נשוא הערעור דנן.

ג. הרקע להליכים המרובים הוא הניסיון לברר גירסאות עובדתיות סותרות: בעוד המערער טוען כי הוא “אזרח למופת” אשר סייע רבות לקבוצות מיהודי אתיופיה לעשות את דרכן מאתיופיה לגבול עם סודאן במטרה לעלות ארצה, בידי המשיבים עדויות לכך שהמערער פעל כחלק מכנופיית שודדים אלימה שתקפה קבוצות של יהודים בדרכם זו. המערער העלה (ומעלה גם עתה) טענות בעניין חוסר ניקיון כפיים מצד המשיבים, כאשר לטענתו פקיד פלוני במשרד הפנים ניסה לנקום במערער על רקע אישי, ומסיבה זו שלל את מעמדו בארץ והשיג עדויות שקריות נגדו. תלונתו זו של המערער הובאה בפני המשטרה, אשר קבעה (ביום 3.8.99), כי:

“אין בעובדות המקרה דבר שיש בו כדי לבסס את החשד כי [פלוני] עשה שימוש לרעה בכח משרתו, וניסה להדיח עדים למסור עדויות כוזבות כנגד המתלונן... לא מצאנו בסיס לחשדות נגד העדים הנ”ל לביצוע עבירות של עדות שקר...” (עמ’ 9-10 לפסק הדין).

מכל מקום, הועבר הפקיד פלוני מהטיפול בעניינו של המערער כבר בשנת 1999.

ד. במהלך השנים בחנה הועדה את התצהירים שהגיש המערער, ואף יצרה קשר, ככל שהצליחה, עם המצהירים – את רובם לא ניתן היה להשיג, או שמסרו בשיחה גירסאות הסותרות את האמור בתצהירים. הועדה גם פנתה לגורמים שונים אשר היו מעורבים בהעלאת יהודי אתיופיה בניסיון לברר את חלקו של המערער בדבר, אך אלה השיבו כי המערער אינו מוכר להם. לאחר בחינת שלל הראיות, קבעה הועדה כי אין ברוב התצהירים מטעם המערער עדות ישירה לכך שסייע לעולים, וכי תצהירים אחרים מטעמו כוללים עדות מפי השמועה בלבד. מאידך

גיסא, העדויות בדבר השתייכותו לכנופיית שודדים שפגעו בעולים, ניתנו מכלי ראשון. עוד התברר כי כניסתו של המערער לארץ ורישומו כיהודי נעשתה תוך ניצול משפחה יהודית שעלתה לישראל באותו מועד.

ה. בהתאם להנחיית בית המשפט קמא באחד ההליכים הקודמים, פנתה הועדה לרשויות אתיופיה כדי לברר מה מעמדו של המערער שם. התברר, כי אמנם לא ידוע אם נשללה אזרחותו האתיופית אם לאו, אך מכל מקום עם חזרתו לארצו יוכל להגיש בקשה להשבתה, במקרה שנשללה. בסיכומו של דבר, סירבה הועדה (ומנהל מינהל האוכלוסין) לבקשת המערער לקבלת מעמד בישראל, משלא נמצאו טעמים הומניטאריים בבקשתו ונוכח נסיבות המקרה. כלפי החלטה זו הוגשה העתירה המינהלית נשוא ערעור זה.

פסק הדין קמא

ו. בפסק דין מפורט ומנומק, דחה בית המשפט קמא את עתירתו של המערער. נקבע, כי לא נמצא בסיס, "ולו מינימאלי", לטענת המערער בדבר התנכלות מצד אותו פלוני. נקבע, כי אף אם נכונה גירסת המערער בדבר סיועו להעלאת יהודים לישראל – אין הדבר מחייב את הועדה להחליט על מתן מעמד, וכי היא עשתה מאמצים ניכרים לאמת את האמור בתצהירים שהגיש המערער. עוד נאמר, כי הועדה עשתה ככל יכולתה לברר את נושא אזרחותו האתיופית של המערער, כי התברר שטענת המערער כי נישא לאזרחית ישראלית (בסוף שנות ה-90) אינה נכונה, ומדובר היה בנישואין פיקטיביים; ולבסוף – כי שיקול דעתה של הועדה רחב מאוד, כי התערבות בהחלטותיה תעשה במקרים נדירים, וכי במקרה דנן היתה ההחלטה סבירה, יסודית ועניינית, ושקלה כנדרש את מכלול הנסיבות ההומניטאריות הנוגעות למערער.

טענות הצדדים בפנינו

ז. בערעור, חוזר המערער על טענותיו מן ההליך קמא – כי הפקיד פלוני ניסה לנקום בו והשיג עדויות שקריות ובלתי הגיוניות, שהיה על הועדה לפסול; כי חקירת המצהירים על ידי הועדה לא נערכה כראוי; כי פעולות העזרה שהגיש לכאורה לעולים מאתיופיה נעשו במקטע הדרך שלא היה מטופל על ידי מוסדות העליה ולא נעשו בתיאום עם מוסדות כלשהם, וזהו ההסבר לכך שהגורמים השונים לא הכירו אותו; כי נותר חוסר ודאות לגבי עתידו של המערער אם יוחזר לאתיופיה; כי המערער הוא אזרח למופת, וכי פרק הזמן הארוך שהוא שוהה בישראל צריך לפעול לטובתו. המערער אף מבקש לצרף שני תצהירים חדשים בעניינו, שאמורים להעיד על סיועו להעלאת יהודים לישראל.

ח. עמדת המשיבים היא, כי עניינו של המערער נבחן בצורה יסודית, תוך התייחסות מעמיקה ועניינית לטענותיו, במשך שנים רבות, וכי אין להתערב בהחלטת הועדה. נטען, כי בהתאם להלכה הפסוקה שיקול הדעת של שר הפנים בהענקת רשיונות ישיבה בישראל רחב ביותר. עוד נטען, כי מכלול הנסיבות – העובדה שהמערער נכנס לישראל במרמה, התעלם מהחלטות רשויות המדינה כשנשאר בישראל שנים רבות, והטעה את הרשויות כשהתחתן בנישואין פיקטיביים – מצביע על חוסר ניקיון כפיו. לבסוף נטען, כי החלטת הועדה מנומקת ומבוססת כראוי, ואין הצדקה להתערב בה ובממצאים עובדתיים שנקבעו.

ט. בדיון בפנינו חזרו הצדדים על טענותיהם. בא כוח המערער ביקש להציג עובדה חדשה – כי כשבוע לפני הדיון, ביום 13.12.09, נישא המערער לאזרחית ישראלית בפרגוואי, וכי כעת הוא ממתין לקבלת האישורים הרשמיים כדי שיוכל להתחיל בהליך של איחוד משפחות; בהקשר זה התבקשה דחיית הדיון כדי לאפשר למערער השלמת ההליכים. המשיבים התנגדו לבקשה זו, בטענה שמדובר בניסיון לדחיית הקץ.

הכרעה

י. הגענו למסקנה כי אין להיעתר לערעור. לא מצאנו עילה להתערב בפסק דינו המנומק של בית המשפט קמא, אשר סקר בפירוט את השתלשלות העניינים וההליכים השונים, את הבדיקות הנרחבות שביצעה הועדה ואת מסקנותיה, אשר אף לדעתנו נמצאות במתחם הסבירות. ודוק, המערער העלה שלל טענות לאורך השנים, ודומה כי הועדה, לעתים בהנחיית הערכאות השיפוטיות, עשתה רבות לבירור טענותיו השונות. המערער לא הצליח לשכנע את הועדה כי היתה לו יד בסיוע לעולים מאתיופיה, החומרים סותרים, ומכל מקום חלק מן הטענות לטובת המערער נסבות לאמיתן על אחריו. נחה דעתנו כי זו עשתה עבודתה נאמנה בבדיקת טענותיו השונות. נזכיר, כי המערער נכנס לישראל וקיבל בה מעמד במרמה, ונותר בגבולותיה על אף שבית משפט זה פסק כי שלילת אזרחותו נעשתה כדין, והיה עליו לעזוב; החבל נמתח עד מאוד, באורח הראוי להרהורים נוגים. ממכלול העובדות עולה, כי מבחינת הדין (חוק האזרחות, תשי"ב-1952, חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952, חוק השבות, תשי"ו-1950) אין המערער זכאי למעמד בישראל. הועדה החליטה, כי גם אין טעמים הומניטאריים המצדיקים מתן מעמד למערער לפנים משורת הדין, ואיננו רואים להתערב בכך. בודאי שאין לומר כי עצם הימצאותו של המערער בארץ זמן רב יכול להצדיק מתן מעמד, שמא יצא חוטא נשכר (ראו והשוו עע"מ 7422/07 אלכסנדרובה נ' משרד הפנים - מינהל האוכלוסין (לא פורסם) וההפניות דשם).

יא. לעניין התצהירים שמבקש המערער לצרף בערעורו – קשה להלום הגשת חומר ראיות חדש בשלב הערעור שניתן היה להשיגו לפני כן (ע"א 801/89 כהן נ' שבאם, פ"ד מו(2), 136), אך אציין, כי לאחר עיון בתצהירים, ממילא אין בהם בכדי לשנות מן האמור. לעניין הטענה החדשה בדבר נישואיו הטריים של המערער – מדובר בטענה תמוהה, שהועלתה לראשונה יום לפני מועד הדיון. אם היתה למערער בת זוג ישראלית, ובכוונתם היה להתחתן ולמסד חייהם בישראל, ניתן היה לצפות כי יציין עובדה זו במועד מוקדם יותר, בצורת הודעה לבית המשפט, למשל. הודעה על נישואי פרגוואי, שבוצעו כנטען כשבוע לפני הדיון בערעור, ועל רקע נישואין פיקטיביים קודמים, אינה יכולה לשמש עילה מספקת לקבלת הערעור או דחיית ההחלטה בו; בכל מקרה, עניינו של ההליך הנוכחי הוא ביקורת על החלטת הועדה מיום 27.2.08 ועל הכרעת בית המשפט לעניינים מינהליים, ואין בו כדי להידרש למעמד מכוח עילה אחרת.

יב. אשר על כן, איננו נעתרים לערעור.

ניתן היום, י"ב בטבת תש"ע (29.12.09).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט